

'Uiteindelijk wordt de samenleving er **recht**

Na de ruime aandacht voor notarissen gaat het Bureau Financieel Toezicht de komende tijd letten op de (forensisch) accountants, zegt directeur Folkert Winkel. Accountants hebben vorig jaar weliswaar meer ongebruikelijke transacties gemeld, maar melden som- ten onrechte niet.

TEKST LEX VAN ALMELO | BEELD SIMONE VAN ES

Het in Utrecht gevestigde Bureau Financieel Toezicht (BFT) ziet erop toe dat accountants, notarissen, advocaten en andere zakelijke dienstverleners de regels voor de identificatie van cliënten en melding van ongebruikelijke transacties naleven. Sinds 1 augustus 2008 staan die regels in de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (Wwft). De wet verplicht accountants ongebruikelijke transacties te melden en hun cliënten te screenen en monitoren. Accountants moeten ongebruikelijke transacties melden bij FIU Nederland. "De integriteit hoog houden kost geld, kost moeite. Nee zeggen is moeilijker dan ja zeggen. Die meneer zal ongetwijfeld een goede cliënt zijn." Dat zegt BFT-directeur Folkert Winkel naar aanleiding van een zaak waarin een accountant pas na lang aandringen van het BFT diverse ongebruikelijke transacties meldde. Tijdens een routinecontrole onder accountantskantoren stuitte de toezichthouder bij een middelgroot Randstedelijk bedrijf op een boekhouding waarin het kassaldo gedurende langere tijd aanzienlijk negatief was.

"Een negatief kassaldo. Dat is fysiek onmogelijk. Dat betekent dat je te veel uitgeeft of dat je te weinig opbrengsten registreert. Als accountant moet je je dan afvragen waar het probleem zit."

CASINO

Dit was niet het enige. De cliënt was directeur-grotoaandeelhouder van een bv. "Met een bankpas van die bv heeft hij op één dag meermaals contanten opgenomen in een casino. Bij elkaar voor meer dan 15.000 euro. Volgens boekingsstukken,

'Dat ondernemers in IJsland nu alles *cash* doen, is begrijpelijk.'

die vermoedelijk valselijk zijn opgemaakt, heeft hij verder meer dan eens contant enkele tienduizenden euro's betaald aan Roemeense en Russische ondernemingen. In één geval zelfs met een totaalbedrag van veertigduizend euro." De verantwoordelijke accountant was tevens de *compliance officer* van het kantoor, vertelt Winkel. "Maar het kostte

ons veel moeite hem ervan te overtuigen dat het om ongebruikelijke transacties ging, die hij had moeten melden. Je moet een negatieve kas altijd melden. Tenzij er een goede verklaring voor is, een boekhoudfout bijvoorbeeld. De accountant zei dat de cliënt de tekorten privé zou aanzuiveren en dat het daarom in orde was. Wij stuurden erop aan dat de accountant, mede gezien de twijfelachtige boekingsstukken, alsnog zou melden. Uiteindelijk heeft hij dat pas gedaan nadat wij zeiden dat wij een tuchtrechtelijke klacht tegen hem gingen indienen. Volgens de Wet MOT moet je namelijk onverwijld melden als je bekend raakt met een ongebruikelijke transactie. En onverwijld is binnen veertien dagen." In beginsel kan het BFT ook aangifte doen bij het Openbaar Ministerie. Maar volgens de wetgever moet dit soort economische delicten primair tuchtrechtelijk worden afgedaan. Enkele maanden geleden heeft de Raad van Tucht in Den Haag de accountant voor twee weken geschorst.

MISVERSTAND

Winkel: "Er zal nog wel een AFM-staartje aan zitten. De beroepsgroep realiseert zich misschien nog niet helemaal dat een accountant zijn *license to operate* kan verliezen als hij de wet overtreedt. Mocht het tot een strafzaak komen tegen deze cliënt dan kan de accountant wellicht zijn vrijwaring mislopen, omdat hij te laat of onvolledig heeft gemeld."

Bedoelt u dat de accountant strafrechtelijk kan worden vervolgd, omdat hij heeft meegewerkt aan het opstellen van een valse jaarrekening en de daarop gebaseerde belastingaangifte?

"Ja."

A man with glasses, wearing a dark pinstriped suit jacket, a white shirt, and a blue and white striped tie, is shown from the chest up. He is looking upwards and to the right with a thoughtful expression. His hands are resting on a light-colored surface in front of him. He is wearing a watch on his left wrist and a ring on his right hand.

vaardiger
door'

'Accountants en belasting-
adviseurs zouden wel wat
consequenter mogen melden.'

Had de accountant moeten nagaan waar de cliënt precies mee bezig was?

“De ondernemer heeft hier met valse facturen zijn vennootschap leeggetrokken voor privé-uitgaven. Waarschijnlijk had hij speelschulden in het casino. Op deze manier dupeer je de belasting. De accountant hoeft zich alleen maar af te vragen of een transactie ongebruikelijk is. Zo ja, dan moet hij meteen melden. Hij hoeft niet te controleren of het om illegale activiteiten gaat. Dat doet de FIU, de Financial Intelligence Unit, waar accountants moeten melden.”

Wat moet de accountant doen als zijn cliënt ook een meldingsplicht heeft?

“Een hardnekkige misvatting onder accountants is dat zij een ongebruikelijke transactie, die hun cliënt vanwege de eigen meldingsplicht heeft gemeld, zelf ook nog eens moeten melden. De accountant moet zich ervan vergewissen dat zijn cliënt op de hoogte is van de wet- en regelgeving. Als de cliënt dan ja zegt en die bevestiging in de lijn ligt met de waarnemingen van de accountant dan is dat antwoord voldoende. Maar als de cliënt - een autohandelaar bijvoorbeeld - zegt: ‘Ik ken de regels, maar één klant wil niet dat er gemeld wordt en dus gebeurt dat niet’, dan heb je een probleem. Als je dan doorgaat komen er risicovolle transacties en geldstromen in de jaarrekening die de cliënt wil verhullen. Het kan vergaande consequenties hebben als je niet meldt, waar dat geboden is.”

CASH

Moet een accountant in deze tijd nog vreemd opkijken als een cliënt met een koffer vol contanten komt aanzetten?

“Dat ondernemers in IJsland nu alles cash doen, is begrijpelijk. Als de cliënt kan laten zien dat het geld van een legale rekening afkomt, bijvoorbeeld aan de hand van het laatste bankafschrift, dan is dit - gegeven de omstandigheden - niet ongebruikelijk.”

Accountants moeten alle contante bedragen boven de 15.000 euro toch zonder meer melden?

“Alleen als zijzelf contant worden betaald. Er zijn heel wat sectoren met grote kasstromen, waar contante transacties

zeer gebruikelijk zijn. Maar de accountant moet wel vragen stellen als het ineens anders gaat.”

Is de zaak die we net bespraken niet een incident?

“Misschien. Maar ik zou niet willen dat het vaker gebeurt. Daarbij komt dat het begrip witwassen zeer breed gedefinieerd is. Belastingfraude valt er ook onder, zo heeft de Hoge Raad onlangs bevestigd (zie kader). Verder komen ook accountants in aanraking met vastgoedtransacties.

Ik ben wel benieuwd naar de afwegingen die zij maken, en hebben gemaakt, als zij opmerkelijke transacties aantreffen, zoals wij die bijvoorbeeld kennen uit de pers.”

Accountants hebben vorig jaar meer ongebruikelijke transacties gemeld dan ooit.

“Ja. Ik denk dat het goed is dat het NIVRA in de permanente educatie aandacht besteedt aan het risico van witwassen en het belang van ethisch handelen. En dat het NIVRA, de NOvAA en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs richtsnoeren hebben opgesteld.

Belasting ontduiken is witwassen

De vrouw van een handelaar in onder andere auto's, roosjes, kunst en bloemen werkt voor haar man mee aan het openen, op naam stellen en oversluiten van bankrekeningen in het buitenland. Als blijkt dat het geld afkomstig is uit drugshandel, wordt zij vervolgd wegens witwassen. De meewerkende echtgenote zegt dat zij niet wist dat het geld van misdaad afkomstig was.

Omdat de officier van justitie niet kan bewijzen dat zij dat wel wist, spreekt het gerechtshof 's-Hertogenbosch de vrouw vrij van witwassen. In cassatie zegt de Hoge Raad dat het bewust verzwijgen van inkomsten voor de fiscus een misdrijf is en de opbrengsten daarvan dus een illegale herkomst hebben. Belastingontduiking is een misdrijf en het voorhanden hebben of verbergen van zwart geld dus een vorm van witwassen.

Het gerechtshof 's-Hertogenbosch moet nu vaststellen of de vrouw wist dat het om zwart geld ging en dus schuldig is aan witwassen.

LJN BD2774

‘De accountant kan zijn vrijwaring mislopen als hij te laat of onvolledig heeft gemeld.’

Dat verklaart vermoedelijk de toename van de meldingen. Maar de accountants en belastingadviseurs zouden wel wat consequenter mogen melden. Momenteel worden *e-learning*-cursussen ontwikkeld, waarmee de hele beroepsgroep kan worden bijgeschoold en getest. Ik vind dat een heel goed initiatief en wij denken hierover mee.”

FORENSISCH ACCOUNTANTS

Het BFT zal de komende jaren aandacht besteden aan de private forensisch accountants, vertelt Winkel. Wanneer zij een opdracht aannemen die verband houdt met een mogelijke gerechtelijke procedure, geldt de meldingsplicht niet. “Maar wanneer zij worden ingezet bij de wettelijke controle en zij op ongebruikelijke transacties stuiten, moeten zij die melden. Het samenstellen, oordelen of controleren van de jaarrekening valt onder de Wwft, de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme.”

De integriteit hoog houden kost geld en moeite, zei u net. De identificatie- en meldingsplicht vragen veel van de accountant en andere dienstverleners. Maar volgens de Algemene Rekenkamer gebeurt er te weinig met de meldingen. Dat stimuleert natuurlijk niet erg.

“Ik heb recent het verbeteringsprogramma gezien. Daarmee zal de informatie efficiënter worden verwerkt. Ik heb goede hoop dat de verbeterde werking resultaten gaat opleveren. Uiteindelijk krijgen wij er een betere, rechtvaardiger en leefbaarder samenleving door. Dit moet iedereen aanspreken. En zeker de accountant als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer.” □

NOOT

* JT 2008-46, zie 'de Accountant' van november 2008.